

KUALITI HIDUP DALAM KALANGAN PEKERJA MELAYU BANDAR DI SEMENANJUNG MALAYSIA

Naimah Mohd Salleh¹
Mumtazah Othman²
Nurizan Yahaya³
Siti Balkis Bari⁴

Abstract

Quality of life is a major outcome of a successful living. The qualities of life for individuals are evaluated based on their perception of living that meets their expectations. The objective of this study is to compare factors that contribute to quality of life between male and females among urban Malay employees in Peninsular Malaysia. The study was conducted among 839 urban sector employees. Respondents were randomly selected from various agencies in public and private sectors. Quality of life was measured by using 19 items which considered as important aspects in life (3-point Likert Scale). Sample consisted of 50.2% males and 49.2% females with an average age of 42 years old. More than half of respondent completed high school education. Most respondents (41.07%) were clerical workers, 30.3% were professional and managers and 18.0% was technician. Average household income was RM 4282 which represented middle income households. Regression analysis showed four predictor variables accounted for 12% and 13 % of variance in the important things in life score ($F= 9.398$, $df 4$, $p= 0.000$) among males ($F= 9.398$, $df 4$, $p= 0.000$) and among females respondents respectively ($F= 10.518$, $df 4$, $p= 0.000$). Only age ($\beta=0.033$, $p \leq 0.05$) and household income ($\beta=0.015$, $p \leq 0.05$) were significantly and positively related to the important aspects in life score among males and females respondents respectively. T-test indicated that there was a significant difference between genders in term of mean scores for all aspects measured.

Abstrak

Kualiti hidup yang dicapai merupakan aspek utama yang menentukan seseorang individu itu telah mencapai kejayaan dalam kehidupannya. Seseorang individu itu dinilai kualiti hidup mereka berdasarkan persepsi ke atas sesuatu yang diharapkan dalam kehidupan. Objektif kajian ini adalah untuk meneliti faktor yang menyumbang kepada kualiti hidup antara pekerja lelaki dan wanita Melayu bandar di Semenanjung Malaysia. Seramai 839 orang pekerja terlibat dalam kajian ini. Responden dipilih secara rawak pelbagai peringkat dari agensi kerajaan dan sektor swasta. Kualiti hidup telah diukur menggunakan 19 item yang merupakan aspek-aspek penting dalam hidup, menggunakan Skala Likert 3 pilihan jawapan. Responden kajian terdiri daripada 50.2% pekerja lelaki dan 49.2% pekerja perempuan dengan purata umur 42 tahun. Separuh daripada responden kajian memiliki pendidikan sehingga peringkat menengah.

¹ Jabatan Pengurusan Sumber dan Pengajian Pengguna, Fakulti Ekologi Manusia, Universiti Putra Malaysia

² Jabatan Pengurusan Sumber dan Pengajian Pengguna, Fakulti Ekologi Manusia, Universiti Putra Malaysia

³ Jabatan Pengurusan Sumber dan Pengajian Pengguna, Fakulti Ekologi Manusia, Universiti Putra Malaysia

⁴ Jabatan Pengurusan Sumber dan Pengajian Pengguna, Fakulti Ekologi Manusia, Universiti Putra Malaysia

Kebanyakan responden iaitu 41.07% merupakan pekerja dibidang perkeranian, 30.3% professional atau pengurusan dan 18.0% ialah pekerja teknikal. Purata pendapatan isi rumah ialah RM4282 yang mewakili pendapatan menengah. Analisis Regresi menunjukkan empat pembolehubah peramal menyumbang sebanyak 12% dan 13% varians masing-masing dalam skor aspek-aspek penting dalam hidup bagi responden lelaki ($F= 9.398$, $df 4$, $p= 0.000$) dan perempuan ($F= 10.518$, $df 4$, $p= 0.000$). Hanya umur ($\beta=0.033$, $p \leq 0.05$) dan pendapatan isirumah ($\beta=0.015$, $p \leq 0.05$) mempunyai perkaitan yang signifikan dan positif dengan skor aspek-aspek dianggap penting dalam hidup masing-masing bagi responden lelaki dan perempuan. Ujian-t menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan ($p \leq 0.05$) di antara lelaki dan perempuan bagi purata skor aspek-aspek yang penting dalam kehidupan yang diukur.

Pengenalan

Peningkatan kualiti hidup rakyat merupakan salah satu tumpuan Rancangan Malaysia Kesepuluh (RMK-10) selain mewujudkan persekitaran kondusif untuk mentransformasi negara ke arah mencapai Wawasan 2020. Hal ini kerana penilaian pembangunan negara tidak harus semata-mata berdasarkan kepada pertimbangan ekonomi malah perlu merangkumi aspek lain yang lebih mencerminkan perubahan kualiti hidup. Perubahan kualiti hidup rakyat boleh dijadikan petunjuk untuk mengukur tahap pencapaian wawasan negara. Kerajaan telah menumpukan segala usaha demi memperbaiki kehidupan rakyat dengan menyediakan peluang bagi meningkatkan pendapatan, kemudahan pendidikan, kesihatan, perumahan dan kemudahan asas yang lain serta memastikan persekitaran kerja yang lebih baik. Segala kemudahan tersebut adalah antara beberapa petunjuk atau indeks yang dijadikan pengukuran kualiti hidup Malaysia atau Indeks Kualiti Hidup Malaysia (IKHM, 1999).

Kemajuan sesebuah negara sebenarnya hanya boleh diukur berdasarkan indeks kualiti hidup rakyat yang bertambah baik secara berterusan. Pekerja adalah nadi bagi sesebuah organisasi. Pekerja yang mempunyai tahap kualiti hidup yang baik mampu menggerakkan organisasi ke tahap yang lebih produktif dan berdaya saing. Hal ini kerana kualiti hidup yang baik membolehkan mereka memberi kesempurnaan dan tumpuan yang baik ketika melaksanakan tugas dan tanggungjawab di tempat kerja. Keadaan sebegini, secara tidak langsung memberi kesan yang positif terhadap produktiviti dan prestasi kerja. Selain itu, kualiti hidup yang baik juga membolehkan mereka merancang dan melaksanakan aktiviti seharian secara berkesan. Justeru pekerja perlu mempunyai persepsi yang baik terhadap kehidupan mereka. Bonebright (2000) dan Debats (1993) menegaskan bahawa seseorang yang memiliki pengertian hidup yang tinggi secara positifnya akan memperoleh keseronokan dalam kerjanya, kepuasan hidup serta kegembiraan. Tanpa kepuasan hidup ini, pekerja dilihat kurang bertenaga dan minat dalam pekerjaan malahan boleh membawa kepada kadar ponteng kerja yang tinggi. Persepsi yang positif terhadap kualiti kehidupan dapat meningkatkan potensi individu untuk menghindari tekanan, menikmati hidup dan fokus pada perkara-

perkara yang penting. Perkahwinan dikatakan boleh memberikan ketenangan hati dan emosi kepada suami-isteri yang merupakan asas kepada kesejahteraan hidup mereka keseluruhannya. Dengan ketenangan hati dan emosi itu mereka dapat melaksanakan segala peranan yang lain dengan lebih baik, berkesan dan produktif. Ayat tersebut juga menjelaskan, kesejahteraan keluargalah yang menyebabkan seorang individu dapat menjadi pekerja yang lebih baik. Jadi, tidak hairanlah jika ada di kalangan pekerja yang datang bekerja dengan keadaan tidak ceria dan lain daripada kebiasaannya. Persoalannya bagaimanakah persepsi pekerja bandar terhadap kualiti kehidupan mereka? Apakah antara aspek kualiti hidup yang mempengaruhi kesejahteraan hidup mereka? Adakah terdapat perbezaan antara gender dari segi persepsi terhadap tahap kualiti hidup?

Objektif Kajian

Secara umumnya kajian ini bertujuan untuk meneliti perbezaan persepsi terhadap kepentingan kualiti hidup antara pekerja lelaki dan wanita di bandar serta faktor yang menyumbang kepada kualiti hidup pekerja lelaki dan wanita bandar di Semenanjung Malaysia.

Tinjauan Literatur

Kualiti hidup merupakan satu darjah kesejahteraan yang dirasakan atau dinikmati oleh individu atau sekumpulan manusia (Ross dan Willigen, 1997). Kualiti hidup boleh dilihat daripada pelbagai perspektif, serta dapat didefinisikan dalam pelbagai cara. Namun demikian, ia tidak boleh diukur secara langsung kerana kualiti hidup bukanlah satu konsep yang konkrit. Kualiti hidup sangat tepat dilihat sebagai konsep yang tersusun untuk membentuk polisi dan tindakan bagi meningkatkan taraf kehidupan manusia. Menurut Schalock (1996), kualiti hidup manusia boleh dibahagikan kepada lapan prinsip utama iaitu kesejahteraan emosi, hubungan interpersonal, kesejahteraan perkakasan, perkembangan personal, kesejahteraan fizikal, pembuatan keputusan, hubungan sosial, dan hak.

Laporan Kualiti Hidup Malaysia (1999), mengatakan konsep kualiti hidup melibatkan perubahan dalam masyarakat dan sistem sosial daripada keadaan yang dianggap tidak memuaskan kepada keadaan yang lebih baik. Secara lebih khusus kualiti hidup Malaysia ditakrifkan sebagai merangkumi kemajuan diri, gaya hidup yang sihat, akses dan kebebasan memperoleh pengetahuan serta taraf kehidupan yang melebihi keperluan asas individu dan memenuhi keperluan psikologi untuk mencapai tahap kesejahteraan sosial sesuai dengan aspirasi Negara (UPE, 1999). Mengikut World Health Organization, kualiti hidup didefinisikan sebagai anggapan individu mengenai posisi kehidupan mereka dalam konteks budaya dan sistem di mana ia berhubung rapat dengan matlamat, jangkaan, tahap dan beban. Kualiti hidup bukanlah konsep yang nyata dan tidak boleh diukur secara terus. Ianya mengandungi dua komponen iaitu, pertama dari aspek fizikal termasuklah kesihatan, diet, perlindungan daripada penyakit dan kesakitan. Komponen

kedua, psikologi secara semula jadi. Aspek ini termasuklah tekanan, kebimbangan, kepuasan dan keadaan emosi yang negatif atau positif. Adalah mustahil untuk meramalkan kualiti hidup khususnya bagi seseorang individu. Gabungan sifat yang ada pada seseorang individu jarang mendorong seseorang individu untuk berpuas hati terhadap orang lain.

Lehman (1983) melihat kualiti hidup sebagai deria terhadap pengalaman terbaik yang dialami oleh individu di bawah pengaruh kehidupan masing-masing. Menurut Bigelow et al. (1982), kualiti hidup ialah titik pemisahan di mana ia menyatukan semua faktor dalam kehidupan di mana kita akan mendapati bahawa terdapat kekurangan dan kelebihan dalam keinginan dan kepuasan. Renwick (1996) mengatakan kesejahteraan hidup merupakan sesuatu perkara yang menyebabkan seseorang merasa seronok, bahagia dan merasakan hidupnya amat bermakna. Muhamad Fadhil (2003) dalam bukunya pula menghuraikan kesejahteraan hidup pada hakikatnya adalah usaha untuk mengatasi masalah dan meningkatkan kualiti hidup manusia sehingga berada dalam keadaan hidup yang selamat, sihat dan selesa baik secara fizikal, sosial mahupun psikologi.

Kualiti hidup berkait secara langsung dengan kesejahteraan hidup. Kualiti hidup dapat di takrifkan sebagai darjah kesejahteraan hidup yang dirasai oleh seseorang individu atau kumpulan manusia. Norizan (2003) dalam kajiannya membahagikan kesejahteraan hidup itu kepada dua kategori kualiti, iaitu kualiti hidup objektif dan kualiti hidup subjektif. Menurut beliau kualiti hidup objektif bermaksud keperluan hidup yang dapat dikecapi oleh individu dan dapat dilihat secara luaran seperti pendapatan, perumahan, kesihatan dan pendidikan. Kualiti hidup subjektif pula ialah kepuasan dan nikmat hidup yang dirasai oleh individu seperti berasa seronok dan bersyukur kerana mempunyai pekerjaan yang baik, anak-anak yang berjaya dan mempunyai keluarga yang bahagia. Beliau menjelaskan lagi kesejahteraan hidup adalah merupakan kualiti hidup subjektif kerana kesejahteraan itu adalah kemuncak kepada kepuasan dan kebaikan manusia.

Siti Fatimah (2005) pula menjelaskan konsep kesejahteraan hidup atau kualiti hidup ini bukan semata-mata diukur dengan nilai material sahaja seperti pemilikan rumah, kenderaan, taraf pendidikan yang tinggi tetapi ianya juga merangkumi aspek-aspek yang tidak berbentuk material seperti perasaan kasih sayang, kemesraan, rasa belas kasihan antara individu dan sentiasa berlapang dada. Kesejahteraan hidup merupakan sesuatu perkara yang menyebabkan seseorang itu merasa seronok, bahagia dan merasakan hidupnya amat bermakna. Kesejahteraan hidup pada hakikatnya adalah usaha untuk mengatasi masalah dan meningkatkan kualiti hidup manusia sehingga berada dalam keadaan hidup yang selamat, sihat dan selesa baik secara fizikal, sosial mahupun psikologi.

Jika diteliti penjelasan di atas, penilaian mengenai kualiti hidup adalah sukar untuk diukur dan tiada definisi umum yang boleh diterima. Pada masa dulu, kebanyakan pengkaji hanya mengira kualiti hidup manusia berdasarkan

satu dimensi sahaja seperti fungsi fizikal, ekonomi atau fungsi seksual. Tetapi, kebanyakan pengkaji kini cuba untuk mengembangkan lagi definisi kualiti hidup ini. Kualiti hidup di Malaysia ditakrifkan merangkumi kemajuan diri, gaya hidup yang sihat, pencapaian dan kebebasan untuk memperolehi pengetahuan dan menikmati taraf hidup yang melebihi keperluan asas dan psikologi individu, mencapai tahap kesejahteraan sosial yang seiring dengan hasrat negara. Apabila sesebuah masyarakat beralih kepada suasana kehidupan yang pada amnya lebih baik, maka kualiti hidupnya dianggap telah meningkat.

Konsep kualiti hidup bukan semata-mata diukur dengan penilaian material sahaja seperti pemilikan rumah, kenderaan, taraf pendidikan yang tinggi tetapi ianya juga merangkumi aspek- aspek yang tidak berbentuk material seperti perasaan kasih sayang, kemesraan, rasa belas kasihan antara individu dan sentiasa berlapang dada. Pandangan bahawa kualiti hidup mempunyai beberapa konsep atau isu yang boleh dikenal pasti dan dibahagikan kepada lima kategori. Kategori-kategori ini memfokuskan kepada : i. keupayaan untuk hidup dalam kehidupan yang biasa, ii. kegembiraan atau kepuasan, iii. pencapaian ke arah matlamat, iv. keupayaan untuk mendorong ke arah kehidupan sosial yang lebih berguna v. kemampuan fizikal dan mental.

Ringkasnya, kualiti hidup meliputi segala keperluan hidup manusia dalam aspek kepuasan terhadap kebendaan, kesihatan, pendidikan, keselamatan, kepuasan keselesaan tempat tinggal dalam persekitaran yang bersih dan masyarakat yang bebas dari permasalahan, dan juga keseronokan kenikmatan dari segi estetika dan kerohanian.

Penilaian kualiti hidup adalah sesuatu yang sukar dan tidak ada definisi yang umum diterima mengenai kualiti hidup. Pada masa lalu, kebanyakan pengkaji hanya mengira kualiti hidup manusia berdasarkan satu dimensi sahaja seperti kefungsi fizikal, ekonomi atau kefungsi seksual. Tetapi, kebanyakan pengkaji kini cuba untuk menambahkan lagi definisi kualiti hidup (King & Hinds: 2003).

Kualiti hidup atau Quality of life (QOL) merupakan jangka waktu deskriptif yang merujuk kepada emosi manusia, sosial dan fizikal yang sihat dan keupayaan mereka untuk berfungsi dengan tugas biasa dalam kehidupan (Leplege & Hunt: 1997). Kualiti hidup di Malaysia ditakrifkan sebagai merangkumi kemajuan diri, gaya hidup yang sihat, kecapaian dan kebebasan untuk memperolehi pengetahuan dan menikmati taraf hidup yang melebihi keperluan asas dan psikologi individu, untuk mencapai tahap kesejahteraan sosial yang seiring dengan hasrat negara. Apabila sesebuah masyarakat beralih kepada suasana kehidupan yang pada amnya lebih baik, maka kualiti hidupnya dianggap telah meningkat (Unit Perancang Ekonomi: 2002).

Ferran's (1990) memberi pandangan bahawa kualiti hidup mempunyai beberapa konsep atau isu yang boleh dikenalpasti dan dibahagikan kepada lima kategori. Kategori-kategori ini memfokuskan kepada (i) keupayaan untuk hidup dalam kehidupan yang biasa, (ii) kegembiraan atau kepuasan, (iii)

pencapaian ke arah matlamat, (iv) keupayaan untuk mendorong ke arah kehidupan sosial yang lebih berguna dan (v) kemampuan fizikal dan mental. Kajian yang dilakukan oleh Grant et al. (1994) menekankan keperluan kepada definisi pelbagai dimensi untuk kualiti hidup. Kajian ini ialah mengenalpasti kualiti hidup terdiri daripada empat dimensi atau domain iaitu (i) kesejahteraan fizikal, (ii) kesejahteraan psikologi, (iii) kesejahteraan sosial dan (iv) kesejahteraan agama.

Kualiti hidup menggambarkan kejayaan seseorang itu di dalam pelbagai aspek kehidupannya. Seseorang individu merasakan hidupnya berkualiti apabila kehidupan yang dirasai kini mencapai tahap seperti yang diharapkan. Ini juga berkaitan dengan matlamat sebenar pembangunan ialah menyediakan persekitaran yang memberi kesejahteraan kepada manusia dalam menjalankan hidup yang lebih kreatif dan berkualiti (United Nation Program (UNPD), 1990). Elemen sosio demografi seperti umur, pendapatan, status perkahwinan merupakan petunjuk kepada kualiti hidup seseorang individu. Menurut Yayasan Eropah untuk Kemajuan Tempat Tinggal dan Keadaan Kerja (*Eurofound, 2007*), kualiti hidup dalam konteks sosial berdasarkan enam aspek utama yang perlu dikaji iaitu pekerjaan, pendapatan, keluarga dan tempat tinggal, kehidupan sosial serta penglibatan dalam masyarakat, penjagaan kesihatan serta insuran dan pengetahuan serta pendidikan.

Perkara-perkara penting dalam kehidupan seperti hal-hal keluarga dan hubungan dengan rakan merupakan harta yang paling penting yang mana boleh menambahkan kekuatan diri serta kekayaan (Woolcock dan Narayan, 2000). Kekuatan diri yang timbul akan memberikan keyakinan kepada individu untuk mengekalkan hidup yang berkualiti sehingga ke akhir hayat. Menjaga hubungan dengan jiran dan melibatkan diri dengan masyarakat umum membolehkan seseorang itu merasakan hidupnya lebih terisi dengan perkara-perkara yang berfaedah. Sikap ini timbul sekiranya seseorang individu itu mempunyai kehidupan yang berkualiti daripada segi kesihatan dan pendidikan (Rupasingha, Goetz dan Freshwater, 2002). Selain itu persekitaran tempat tinggal yang selesa yang dilengkapi dengan pengangkutan serta komunikasi akan menyuburkan lagi sikap berbaik dengan jiran yang ada dalam diri. Pengamalan hidup berkeluarga dengan menjalankan aktiviti keagamaan bersama-sama seperti sembahyang berjemaah dapat mengeratkan ikatan kekeluargaan serta dapat menimbulkan sifat dan sikap yang mulia dalam diri seseorang individu yang beragama Islam (Roslan et al., 2010).

Keutamaan dalam kehidupan merujuk kepada sumber dan aktiviti yang dianggap penting oleh seseorang individu dalam membantu mereka mengecapi kepuasan dalam kehidupan. Kajian oleh Siok, Soo dan Ah (2009) ke atas penduduk di Singapura, mendapati sumber dan aktiviti yang menjadi lima keutamaan kepada penduduknya ialah kesihatan (83.8%), tempat tinggal yang selesa (62.6%), mempunyai pekerjaan (58.5%), meluangkan masa bersama keluarga (52.2%) dan makan yang cukup (43.4%). Apabila keutamaan dalam kehidupan dilihat mengikut gender, didapati susunan keutamaan bagi kaum lelaki adalah bermula dengan kesihatan (81%), diikuti dengan pekerjaan (66%),

perumahan (62%), keluarga (50%) dan terakhir ialah diet iaitu 43%. Bagi kaum perempuan pula, kesihatan juga menjadi keutamaan dalam kehidupan yang mana mencatat sebanyak 87%, diikuti perumahan (63%), keluarga (54%), pekerjaan (55%), dan diet (43%). Oleh itu, keutamaan sesuatu aktiviti dan sumber boleh berbeza mengikut gender bergantung pentingnya sesuatu aktiviti dan sumber itu mengikut pandangan masing-masing. Pentingnya sesuatu perkara akan menjadi keutamaan untuk dicapai dalam kehidupan berkualiti.

Metodologi Kajian

Bahagian ini membincangkan kaedah yang digunakan dalam menjalankan kajian. Kajian ini ialah berbentuk deskriptif yang menggunakan kaedah survei. Aspek yang dibincangkan adalah seperti lokasi dan persampelan, instrumen serta pengumpulan data dan penganalisan data.

Kajian ini dijalankan di Kota Baru, Kelantan; Alor Star, Kedah; Kuala Lumpur dan Johor Bahru, Johor. Sampel kajian terdiri daripada 839 orang pekerja Melayu lelaki dan perempuan yang bekerja di sektor Kerajaan dan swasta. Responden dipilih menggunakan kaedah persampelan berlapis. Borang soal selidik digunakan untuk mendapat maklumat responden dan ia diisi sendiri oleh responden. Maklumat yang dikumpul terdiri i) maklumat sosio-demografi responden dan ii) maklumat persepsi terhadap kepentingan aspek kualiti hidup responden. Tahap persepsi diukur menggunakan skala Likert ke atas 19 item berkaitan dengan aspek kualiti hidup. Responden diminta menyatakan kepentingan bagi setiap pernyataan berdasarkan skala, 1= tidak penting, 2 = penting, dan 3 = sangat penting. Pernyataan-pernyataan tersebut ialah kehidupan di dalam masyarakat umum, kehidupan berkeluarga, bebas melakukan apa yang disukai, pendidikan, tempat tinggal atau kejiranan, pekerjaan, kebendaan, tahap keselamatan, pentadbiran, penggunaan masa lapang, keselesaan di rumah, kemudahan di tempat tinggal, peribadi serta kesihatan keluarga, penglibatan dalam persatuan, keperluan asas, tanggungjawab dalam melaksanakan perintah agama, kewangan keluarga, kebersihan tempat tinggal dan hubungan suami isteri.

Analisis frekuensi dan nilai min digunakan bagi menerangkan data. Ujian-t digunakan dalam meneliti perbezaan tahap kepentingan aspek kualiti hidup antara responden lelaki dan perempuan. Analisis regresi pula digunakan untuk menentukan faktor yang menyumbang kepada kualiti hidup dalam kalangan responden kajian.

Latar Belakang Responden

Jadual 1, menunjukkan ciri-ciri demografi dan sosioekonomi responden kajian. Sebanyak 839 orang responden terlibat dalam kajian ini. Sebanyak 50.2% terdiri daripada responden lelaki dan 49.2% terdiri daripada responden perempuan yang berumur di antara 21 tahun hingga 73 tahun. Dari segi tahap pendidikan pula, kumpulan terbesar (34.5%) lelaki dan 45.8% perempuan mendapat pendidikan di peringkat menengah pertengahan. Ini diikuti oleh

20.8% responden perempuan dan 19.6% responden lelaki memiliki ijazah. Sebanyak 22.9% responden lelaki dan 17.8% responden perempuan yang mempunyai sijil atau diploma. Bagi status perkahwinan pula, sebahagian besar responden adalah berkahwin iaitu 99.8% lelaki dan 94.5% perempuan. Sebahagian kecil daripada responden adalah bercerai atau kematian pasangan.

Hasil kajian menunjukkan sebanyak (33.1%) responden lelaki, dan (30.9%) responden perempuan mempunyai pendapatan RM1501 hingga RM3000 sebulan. Sebanyak (36.4%) responden perempuan mempunyai pendapatan lebih RM4501 sebulan berbanding responden lelaki (29.5%). Hanya 5 peratus responden perempuan yang mempunyai pendapatan kurang RM1500 sebulan.

Jadual 1: Latar belakang responden

Ciri-ciri	Lelaki 50.2%	Perempuan 49.8%
Umur		
>54	21.9	15.9
40-49	45.4	38.5
30-39	28.0	34.2
<29	4.8	11.5
Pendapatan Isirumah		
>4501	29.5	36.4
3001-4500	23.6	27.8
1501-3000	33.1	30.9
<1500	13.8	5.0
Tahap Pendidikan		
Master/Phd	6.0	1.9
Ijazah	19.6	20.0
Sijil/Diploma	22.9	17.8
Menengah atas	9.5	10.4
Menengah Pertengahan	34.5	45.8
Menengah rendah	6.2	5.9
Sekolah rendah	1.0	0.2
Status Perkahwinan		
Bercerai	-	2.6
Duda/balu	0.2	2.9
Berkahwin	99.8	94.5

Persepsi Terhadap Kepentingan Aspek Kualiti Hidup

Untuk mengukur persepsi responden terhadap tahap kepentingan aspek kualiti hidup, sebanyak 19 pernyataan yang berkaitan dengan kualiti hidup dikemukakan kepada responden. Responden diminta menyatakan sama ada tidak penting, penting atau sangat penting pada pernyataan yang disenaraikan secara peribadi. Kenyataan tersebut dapat dilihat melalui Jadual 2. Hasil analisis mendapati secara umumnya responden mempunyai persepsi yang baik terhadap tahap kepentingan aspek kualiti hidup. Walau bagaimanapun terdapat sebilangan kecil responden yang tidak merasakan sesetengah aspek kualiti hidup penting bagi mereka. Daripada 19 pernyataan yang disenaraikan, terdapat enam pernyataan yang dirasakan sangat penting oleh lebih 80% responden. Di antaranya adalah :

- Pendidikan (81.2%)
- Tahap keselamatan negara (81.9%)
- Tahap kesihatan anda dan keluarga (83.2%)
- Tanggungjawab anda dalam melaksana perintah agama (88.7%)
- Hubungan intimasi suami isteri (82.8%)

Dapatan kajian menunjukkan aspek pendidikan, keselamatan, kesihatan, agama dan hubungan intimasi suami isteri menjadi keutamaan dalam kehidupan Melayu Bandar. Walau bagaimanapun, hasil kajian mendapati terdapat juga responden mempunyai persepsi yang rendah terhadap beberapa aspek kualiti hidup. Ini ditunjuk dengan respons yang diberi pada pernyataan berikut :

- Kebebasan melakukan apa yang disukai (32.2%)
- Barangan yang dimiliki (40.2%)
- Penglibatan dalam persatuan (20.6%)

Peratusan yang rendah pada pernyataan di atas menunjukkan aspek-aspek ini tidak diutamakan dalam kehidupan mereka. Ini berkaitan dengan umur pertengahan yang banyak menghabiskan masa dalam pekerjaan untuk menambah pendapatan dan memenuhi keperluan keluarga yang semakin meningkat. Mereka juga tidak meletakkan keutamaan ke atas kebebasan untuk melakukan apa yang mereka disukai. Persepsi ini selari dengan budaya Melayu dan agama Islam yang mereka anuti dimana berdasarkan kesederhanaan dalam kehidupan. Responden juga tidak meletakkan keutamaan terhadap barangan yang dimiliki dan ini menunjukkan responden tidak mementingkan material dalam kehidupannya. Aktiviti terlibat dalam persatuan memperoleh peratusan terendah di mana ini menunjukkan responden merasakan tidak penting bagi mereka untuk terlibat dalam persatuan. Perjumpaan ini menunjukkan responden lebih pentingkan aspek kekeluargaan, agama, pendapatan dan lain-lain lagi berbanding aktiviti melibatkan orang ramai.

Analisis ini selari dengan nilai min bagi setiap kenyataan. Nilai min yang tinggi menunjukkan ramai responden meletakkan persepsi tahap kepentingan

yang tinggi pada pernyataan yang diberikan. Kenyataan yang menunjukkan nilai min tertinggi (2.88) adalah kenyataan "tanggungjawab anda dalam melaksanakan perintah agama". Manakala kenyataan yang mempunyai min terendah (2.11) pula adalah kenyataan "penglibatan dalam persatuan". Dapatan ini menunjukkan lebih ramai responden beranggapan penting pada kenyataan pertama berbanding kenyataan kedua.

Jadual 2: Taburan Responden Mengikut Tahap Kepentingan

	Tidak Penting		Penting		Sangat Penting		Min
	Bil	%	Bil	%	Bil	%	
Kehidupan anda secara umum	3	0.4	275	33.3	547	66.3	2.66
Kehidupan berkeluarga	3	0.4	180	21.8	644	77.9	2.78
Kebebasan melakukan apa yang disukai	73	8.8	486	58.9	266	32.2	2.23
Pendidikan	1	0.1	155	18.7	672	81.2	2.81
Suasana hidup berjiran	6	0.7	316	38.0	509	61.3	2.61
Pekerjaan	3	0.4	207	24.9	620	74.7	2.74
Barangan yang dimiliki	17	2.1	477	57.7	332	40.2	2.38
Tahap keselamatan negara	5	0.6	145	17.4	681	81.9	2.81
Pemerintahan negara	3	0.4	168	20.3	656	79.3	2.79
Menggunakan masa lapang	15	1.8	411	49.5	404	48.7	2.47
Keselesaan rumah yang didiami	3	0.4	252	30.5	570	69.1	2.69
Kemudahan yang disediakan di kawasan perumahan	1	0.1	196	23.8	627	76.1	2.76
Tahap kesihatan anda dan keluarga	1	0.1	139	16.7	692	83.2	2.83
Penglibatan dalam persatuan	82	10.0	570	69.4	169	20.6	2.11
Keperluan asas	4	0.5	191	23.0	636	76.5	2.76
Tanggungjawab anda dalam melaksanakan perintah agama	4	0.5	90	10.8	736	88.7	2.88
Kecukupan kewangan keluarga	1	0.1	197	23.7	632	76.1	2.76
Persekitaran / kebersihan kawasan kediaman	2	0.2	217	26.2	608	73.5	2.73
Hubungan intimasi suami isteri	6	0.7	133	16.4	671	82.8	2.82

Faktor Gender

Perbezaan Kualiti Hidup Mengikut Gender

Ujian telah dilakukan untuk meneliti sama ada terdapat perbezaan di antara faktor sosio-demografi terpilih iaitu gender dengan persepsi terhadap kepentingan aspek kualiti hidup. Hasil kajian menunjukkan banyak aspek yang penting dalam kehidupan responden perempuan berbanding dengan responden lelaki. Daripada segi nilai purata, didapati skor tertinggi bagi responden lelaki ialah bagi aspek hubungan suami isteri iaitu 2.5 (Jadual 3). Aspek lain seperti kehidupan berkeluarga dan peribadi serta kesihatan keluarga adalah di antara aspek kualiti hidup yang mencatat nilai purata tinggi iaitu 2.3. Aspek kualiti hidup yang mencatat skor yang terendah bagi responden lelaki ialah kewangan keluarga iaitu 1.7. Responden perempuan mencatat nilai purata yang tinggi untuk aspek kehidupan berkeluarga, peribadi serta kesihatan keluarga dan hubungan suami isteri iaitu 2.4. Bagi aspek penglibatan dalam persatuan pula, responden perempuan mencatat nilai purata yang terendah iaitu 1.8. Ini menunjukkan aspek kekeluargaan, hubungan suami isteri dan peribadi dan kesihatan keluarga menjadi keutamaan dalam kehidupan lelaki dan perempuan Melayu Bandar. Secara keseluruhannya, dapatan kajian menunjukkan responden perempuan mempunyai lebih baik persepsi terhadap perkara-perkara penting berkaitan dengan kualiti hidup berbanding responden lelaki.

Perbincangan seterusnya akan hanya dibuat ke atas keputusan ujian yang signifikan pada paras $p \leq 0.05$ sahaja. Dari segi faktor gender, hasil ujian-t menunjukkan daripada 19 pernyataan yang dikemukakan kepada responden berkaitan dengan persepsi terhadap kepentingan aspek kualiti hidup hanya tujuh sahaja didapati signifikan iaitu item "pendidikan" ($t=-2.800$, $p=0.005$), "kebendaan" ($t=-2.040$, $p=0.042$), "pentadbiran" ($t=4.649$, $p=0.000$), "peribadi serta kesihatan keluarga" ($t=-2.001$, $p=0.046$), "keperluan asas" ($t=-2.814$, $p=0.005$), "tanggungjawab dalam melaksanakan perintah agama" ($t=-2.768$, $p=0.006$) dan terakhir item "kewangan keluarga" ($t=-2.873$, $p=0.004$) (Jadual 3). Ini bermakna terdapat perbezaan yang signifikan di antara responden lelaki dan perempuan dari segi tahap kepentingan terhadap pernyataan-pernyataan tersebut.

Jadual 3: Nilai min kepentingan responden terhadap kualiti hidup

Item	Lelaki	Perempuan	Nilai <i>p</i>
Kehidupan di dalam masyarakat umum	2.1	2.2	0.300
Kehidupan berkeluarga	2.3	2.4	0.295
Bebas melakukan apa yang disukai	2.1	2.2	0.459
Pendidikan	2.0	2.2	0.005
Tempat tinggal atau kejiranan	2.1	2.2	0.275
Pekerjaan	2.2	2.2	0.853
Kebendaan	2.1	2.2	0.042
Tahap keselamatan	2.1	2.2	0.484
Pentadbiran	2.1	2.3	0.000
Penggunaan masa lapang	2.2	2.2	0.515
Keselesaan di rumah	2.2	2.3	0.209
Kemudahan di tempat tinggal	2.1	2.2	0.074
Peribadi serta kesihatan keluarga	2.3	2.4	0.046
Penglibatan dalam persatuan	2.0	1.8	0.495
Keperluan asas	2.2	2.3	0.005
Tanggungjawab dalam melaksanakan perintah agama	2.2	2.3	0.006
Kewangan keluarga	1.7	2.1	0.004
Kebersihan tempat tinggal	2.0	2.0	0.566
Hubungan suami isteri	2.5	2.4	0.546

Faktor yang mempengaruhi Persepsi terhadap Aspek-Aspek Penting Kualiti Hidup

Analisis regresi pelbagai digunakan untuk menentukan faktor penyumbang kepada persepsi terhadap aspek-aspek penting kualiti hidup dalam kalangan responden kajian mengikut gender. Sebanyak empat angkuabah iaitu tahap pendidikan, umur, saiz isi rumah dan pendapatan isi rumah telah dipilih untuk menentukan faktor penyumbang ini. Hasil analisis regresi pelbagai bagi responden lelaki ditunjukkan dalam jadual 4 dan bagi responden perempuan ditunjukkan dalam jadual 5.

Kajian mendapati bagi responden lelaki, empat angkuabah peramal telah menyumbang sebanyak 12% varians dalam skor tahap kepentingan terhadap aspek-aspek kualiti hidup ($F = 9.398$, $df 4$, $p = 0.000$) (Jadual 4). Keputusan analisis pula menunjukkan angkuabah umur ($\beta = 0.112$, $p \leq 0.05$) merupakan faktor yang menyumbang secara signifikan dan positif kepada kepentingan aspek-aspek penting kualiti hidup. Ini menunjukkan semakin meningkat umur, semakin baik persepsi responden terhadap aspek-aspek kualiti hidupnya. Responden yang berumur lebih merasakan banyak aspek-aspek kehidupan yang penting dalam kehidupan mereka demi mencapai kesejahteraan hidup yang baik.

Jadual 4: Analisis Regresi Pelbagai Responden Lelaki

	Regresi		
	β	t	p
Tahap pendidikan	0.021	0.364	0.716
Umur	0.112	2.141	0.033
Saiz isi rumah	-0.033	-0.637	0.524
Pendapatan isi rumah	0.042	0.751	0.465

$R^2 = 0.120$, $F = 9.398$, $p = 0.000$

Analisis regresi bagi responden perempuan ditunjukkan dalam jadual 5 iaitu empat angkuabah peramal telah menyumbang sebanyak 13 % varian dalam tahap kepentingan terhadap kualiti hidup ($F = 10.518$, $df 4$, $p = 0.000$). Hasil analisis mendapati hanya angkuabah pendapatan isi rumah ($\beta = 0.150$, $p \leq 0.05$) sahaja yang merupakan faktor yang penyumbang secara signifikan dna positif kepada kualiti hidup responden perempuan. Ini menunjukkan semakin tinggi pendapatan semakin baik persepsi responden terhadap kualiti hidupnya. Dapatan ini juga memberi gambaran bahawa pendapatan adalah penting bagi menjamin kualiti hidupa yang baik.

Kesimpulan kajian mendapati angkuabah umur mempengaruhi aspek-aspek penting kualiti hidup bagi responden lelaki manakala responden perempuan pula dipengaruhi oleh angkuabah pendapatan isi rumah.

Jadual 5: Analisis Regresi Pelbagai Responden Perempuan

	Regresi		
	β	t	P
Tahap pendidikan	-0.093	-1.561	0.119
Umur	0.081	1.492	0.137
Saiz isi rumah	0.012	0.227	0.821
Pendapatan isi rumah	0.150	2.565	0.011

$R^2 = 0.135$, $F = 10.518$, $p = 0.000$

Kesimpulan

Hasil kajian menunjukkan tahap kepentingan terhadap pelbagai aspek kualiti hidup golongan pekerja bandar di Semenanjung Malaysia adalah tinggi. Dapatan ini juga menunjukkan aspek tanggungjawab dalam melaksana perintah agama, tahap kesihatan anda dan keluarga, tahap keselamatan Negara, hubungan suami isteri dan pendidikan mendapat tahap kepentingan lebih tinggi berbanding aspek ekonomi dan sosial.

Dapatan kajian menunjukkan lelaki lebih mementingkan aspek hubungan suami isteri, kehidupan berkeluarga dan aspek peribadi serta

kesihatan keluarga berbanding aspek-aspek lain. Manakala perempuan pula, lebih mementingkan aspek hubungan suami isteri, kehidupan berkeluarga dan peribadi serta kesihatan keluarga berbanding dengan aspek kualiti hidup yang lain. Keseluruhannya, aspek keluarga amat diutamakan bagi responden kajian ini. Perhubungan suami isteri yang baik dan kehidupan keluarga yang bahagia boleh meningkatkan tahap kesejahteraan hidup.

Terdapat perbezaan tahap kepentingan antara lelaki dan perempuan terhadap kualiti hidup mereka ini. Perbezaan ini ditunjukkan dari aspek pendidikan, kebendaan, pentadbiran, peribadi dan kesihatan keluarga, keperluan asas, kewangan dan terakhir aspek melaksana perintah agama. Perbezaan ini menunjukkan persepsi tahap kepentingan kualiti hidup lelaki dan perempuan adalah berbeza. Sememangnya kaum lelaki lebih menekankan pendidikan dan kebendaan. Selain itu kaum lelaki juga pentingkan aspek pentadbiran yang mana secara tradisinya kaum lelaki adalah ketua sesebuah keluarga dan mereka ini dipertanggungjawab mengurus sesuatu keluarga.

Dapatan kajian boleh dijadikan panduan kepada pihak yang terlibat bagi membantu meningkatkan lagi kualiti hidup dalam kalangan pekerja lelaki dan wanita di Malaysia. Golongan majikan antara pihak yang boleh merujuk hasil kajian ini bagi memahami isu kualiti kerja dalam kalangan pekerja-pekerja mereka. Secara langsung ia dapat meningkatkan produktiviti pekerja yang mana ia akan membantu memajukan syarikat dan perjalanan urusan jabatan menjadi lebih efisien.

Data yang diperolehi daripada kajian ini dapat menambah pengetahuan golongan majikan dalam memahami keadaan sebenar pekerja mereka. Pemahaman ke atas status sebenar pekerja membolehkan majikan menawarkan faedah-faedah pekerjaan dengan lebih baik kepada pekerja agar sikap kesetiaan kepada syarikat atau majikan akan subur jiwa para pekerja. Pemahaman majikan terhadap pekerja dalam pelbagai aspek dapat menimbulkan perasaan kasih sayang. Sikap ingin memajukan syarikat juga akan menyubur di dalam setiap jiwa pekerja. Selain itu, amalan ketidaktelusan dan penyelewengan dalam kalangan pekerja juga boleh dielakkan.

Rujukan

- Bigelow, D.A., Brodsky, G., Stewart, L. & Olson, M. (1982). The concept and measurement quality of life as a dependent variable in evaluation of mental health services. In W. Tash & G. Stahler (Eds.), *Innovative approaches to mental health evaluation*. New York: Academic Press. Diakses pada 1 Mei 2012 dari <http://www.springerlink.com/content/160445563m6h7021/fulltext.pdf>
- Bonebright, C.A., Clay, D.L., and Ankenmann, R.D. (2000). The relationship of workaholicism with work-life conflict, life satisfaction, and purpose in life. *Journal of Counseling Psychology*. 47(4): 469-477. Diakses pada 1 Mei dari <http://psycnet.apa.org/index.cfm?fa=search.displayRecord&uid=2000-02442-007>
- Debats, D.L. (1993). *Personality and Clinical Psychology Series*. New Jersey: Inc. Publishers
- Eurofound (2007). *European quality of life survey (EQLS)*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Diakses pada 1 May 2012 dari <http://www.mentalhealthpromotion.net/?i=promenpol.en.news.729>
- Ferrans, C. C. (1990). Quality of life: Conceptual issues. *Seminars in Oncology Nursing*, 6:248-254.
- King, C.R. and Hinds, P.S. (2003). *Nursing and Patient Perspectives on Quality of Life*. (2nd Edition). USA: Jones and Bartlett Publishers, Inc.
- Lehman, A.F. (1983). The Well-being of Chronic Mental Patient: Assessing Their Quality of Life. *Archives of General Psychiatry*. (40):369-373. <http://isp.sagepub.com/content/45/4/235.full.pdf>
- Lepelge, A. and Hunt, S. (1997). The problem of Quality of Life Medicine. *The Journal of the American Medical Association*. 278(1): 47-50.
- Muhamad Fadhil Nurdin, (2003). *Penilaian dampak pembangunan ke arah kesejahteraan masyarakat; Penilaian dampak sosial*, Kuala Lumpur: Utusan Publication & Distributor.
- Norizan Abdul Ghani, (2003). *Kualiti hidup penduduk pulau Negeri Terengganu: Satu kajian di Pulau Redang dan Pulau Perhentian*, Tesis Ph.D, Kolej Universiti Sains dan Teknologi Malaysia.
- Renwick, B.R. and Nagler, M. (1996). *Quality of Life in Health Promotion and Rehabilitation: Conceptual Approaches, Issues & Applications*. U.S: Sage

Publications, Thousand Oaks, CA. Diakses pada 1 Mei 2012 dari <http://heapro.oxfordjournals.org/content/14/3/197.full#ref-52>

- Roslan, A.H., Russayani, I. dan Nor Azan, A.R. (2010). The Impact of Social on Quality of Life: Evidence from Malaysia. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 22, 112-122.
- Ross, C.E. dan Willigen, M.V. (1997). Education and the subjective quality of life. *Journal of Health and Social Behavior*, 38:275-297.
- Rupasingha, A., Goetz, S.J. dan Freshwater, D. (2002). Social and Institution Factors as Determinants of economic growth: evidence from the United States Counties. *Papers in Regional Science*, 81, 139-155.
- Schalock, R. L. (1996). Reconsidering the conceptualization and measurement of quality of life. In R. Schalock (Ed.), *Quality of Life: Conceptualization and Measurement*, 1:123-139. Washington, DC: American Association on Mental Retardation.
- Siok, K.T., Soo, J.T. and Ah, K.K. (2009). *Social Indicator Research*, 92: 337-376
- Siti Fatimah Abdul Rahman, (2006). Kriteria kualiti hidup berkeluarga. Diakses pada 1 mei 2010 pada <http://www.ikim.gov.my/bm/paparmedia.php?key=781>, pada 25/1/2006.
- Tribus, M. (1992). *Quality first: Selected papers on quality and productivity improvement*. National Society of Professional Engineers (4th Edition).
- United Nation Program (1990). *21 Years of Human Development Reports*. United Nation, New York.
- Unit Perancang Ekonomi 1999. *Kualiti Hidup Malaysia*. Kuala Lumpur: Jabatan Perdana Menteri
- Unit Perancang Ekonomi 2002. *Kualiti Hidup Malaysia*. Kuala Lumpur: Jabatan Perdana Menteri
- Woolcock, M. dan Narayan, D. (2000). *Social Capital: Implication For Development Theory, Research and Policy*. *The World Bank research Observe*, 15, 2-15.
- World Health Organization (1998). *Health Promotion Glossary*. United Nation, Geneva. Diakses pada 1 Mei 2012 pada http://www.who.int/hpr/NPH/docs/hp_glossary_en.pdf